

BERICHT

Tot ons leedwezen is het lid der redactie, de heer Nord, op medisch advies genoodzaakt gedurende de eerste maanden zijn werkzaamheden belangrijk te beperken. Als gevolg daarvan zullen zijn bemoeiingen met de leiding van het Tijdschrift voorloopig worden waargenomen door de overige redactieleden.

Ten einde vertraging te voorkomen wordt onzen lezers verzocht alle correspondentie enz., het Tijdschrift betreffende, uitsluitend te zenden aan het adres van den beheerend redacteur, G. D. Margadant te Amsterdam, Jan Luykenstraat 52, telef. 22868.

REDACTIE.

Tijdschrift voor Tandheelkunde

JUNI 1941

XLVIII JAARGANG

AFLEVERING 6

REDACTIONEEL GEDEELTE

DE MAATSCHAPPIJ-VERGADERING

17 Mei 1941

Voor de derde maal in een korte spanne tijds kwam de Maatschappij bijeen in de bisschopstad, met een tijdsinterval als wel zelden in het leven onzer beroepsorganisatie voorkomt. En deze vergadering zou niettemin nog veel eerder zijn gehouden als niet de buitengewone omstandigheden waaronder wij leven herhaald uitstel had noodzakelijk gemaakt. Het experiment van de samenvoeging der vergadering met de gebruikelijke wetenschappelijke bijeenkomst van de Vereniging van Ned. Tandartsen in November van het vorige jaar, had tot een herhaling aangemoedigd en zoo werd wederom door deze combinatie de aantrekkelijkheid van een reis naar het „tandheelkundige centrum” aanmerkelijk verhoogd.

Met dat al was de Afdeeling Utrecht eenige malen achtereen belast met de voorbereiding, hetwelk in het huidige tijdsgewricht bijzondere zorgen met zich meebrengt inzake huisvesting der bezoekers. Waarbij nog gevoegd dienen te worden de persoonlijke bemoeiingen der bestuursleden om in de duisternis van den afgelopen winter door begeleidersdiensten de gasten te bestemden plaatse af te leveren! Voor een en ander kregen zij een pluimpje van den voorzitter, dat zeker niet misplaatst was.

Ook ditmaal had de afdeeling geen vergeefsche moeite gedaan, want zij zag haar voorbereiding beloond met een opkomst, die verheugend kon worden genoemd. Ondanks het vroege uur van bijeenroeping op den niet, voor iederen tandarts „vrijen” Zaterdagmiddag, was weldra een honderdvijftigtal belangstellenden aanwezig in de voor ons ietwat onwennige zaal van het „Gebouw”,

om daar kennis te nemen van hetgeen de behandeling der verschillende agendapunten zou omvatten. Vast stond in elk geval, dat het roer van het scheepje der Maatschappij (zooals het later overdrachtelijk door den nieuwen kapitein werd betiteld) in andere handen zou overgaan en in dit vooruitzicht had Brugman als scheidend voorzitter zijn openingsrede den vorm gegeven van een overzicht nopens hetgeen alzoo in zijn bestuursperiode was tot stand gekomen. Wij leven snel en vergeten niet minder vlug, daarom kon het zeker geen kwaad, dat hij de resultaten van vier jaren maatschappelijk werk de revue liet passeeren. In de eerste plaats memoreerde hij het jongste — en laat ons hopen laatste praktische examen voor de overgeblevenen van de groep der twee of meermalen „gedupeerde” tandtechnici van vóór 1913, ten einde deze in staat te stellen alsnog het diploma van tandheelkundige te verwerven. Herinnerd werd daarbij tevens aan de rumor in casa en de buitengewone vergadering der Mij., waartoe dit tevoren had geleid. Voorts stond hij stil bij het wetsontwerp tot aanvulling van de hooger onderwijswet, in verband met de voorgenomen wijziging van de tandheelkundige opleiding, waarbij deze weliswaar bij het H.O. werd ondergebracht, doch in een vorm, die voor de studie der tandheelkunde onvoldoende moest worden geacht. De tegemoetkoming aan de wenschen der Mij. (neergelegd o.a. in een request aan de Tweede Kamer) bij de behandeling van het wetsontwerp in de Volksvertegenwoordiging, vond door allerlei gebeurtenissen geen voortgang, maar de voorzitter gaf uiting aan zijn gegronde hoop, dat het binnen afzienbaren tijd toch tot resultaten zal leiden. Door de instelling van een rijks-commissie zullen de regeering adviezen bereiken en in die commissie is ook de Mij. vertegenwoordigd. Temeer was dit laatste van beteekenis omdat er met het college van lectoren thans gelijkheid van inzicht bestaat omtrent de noodzakelijke hervorming van het tandheelkundig onderwijs.

Hierna gaf de praeses een overzicht van de bemoeiingen der Mij. om de sociale tandheelkunst tot verdere ontwikkeling te brengen, zooals dit te bereiken is in de kleuter- en de schooltandverzorging, de ziekenfonds-behandeling en de middenstands-voorziening op tandheelkundig gebied. Een en ander in samenwerking met de Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde en het Ivoren Kruis, gekristalliseerd in den „Centralen Raad”. De richtlijnen voor de verschillende onderdeelen waren opgesteld en door de algemeene vergadering goedgekeurd. Ten aanzien van de schooltandverzorging kon hij mededeelen, dat een toepassing op grootere schaal dan tot nu toe, te verwachten is. Over de verkregen resul-

taten bij de ziekenfondsbehandeling was er echter geen reden tot verheugenis, afgezien van enkele geringe verbeteringen. Pogingen om de in den boezem der Mij. bestaande meeningsverschillen te overbruggen, leidden tot een rapport, dat aan de hand der gehouden beschouwingen, opnieuw in studie genomen was en in omgewerkten vorm niet lang meer op zich zal laten wachten. Intusschen was bij herhaling de aandacht der autoriteiten gevestigd op den onbevredigenden toestand ten aanzien van de tandheelkundige verzorging in de ziekenfondsen. De middenstandsvoorziening, met voortvarendheid op touw gezet, kon nog niet op groote vorderingen bogen, maar de voorzitter was niettemin overtuigd van een gunstig perspectief voor de V.S.M.M.

Hierna wijdde hij enkele woorden aan de samenwerking met de organisaties van laboratoriumhouders, loontrekkende tandtechnici en de dental depots, een en ander door het intermediair van de actieve tandtechnische ordeningscommissie. Ook herinnerde hij aan de veelzijdige bemoeiingen van de crisis-commissie, die weldra vergezeld zal worden door een centrale contact-commissie, ten einde snel en doeltreffend het werk te kunnen verrichten, dat in verband met de bijzondere omstandigheden en het daardoor geboden contact met overheidsinstanties telkens noodig zal blijken. In dit verband stond spr. ook stil bij de oorlogsomstandigheden en de daaruit voortgevloeide situatie, die aan eerstgenoemde commissie en haar parate maatregelen het aanzijn had gegeven.

Na nog te hebben gewaagd van de luisterrijke jubileumviering der gezamenlijke tandheelkundige organisaties, verwees hij naar de wenschen met betrekking tot reorganisatie der Mij., waaromtrent een rapport was uitgebracht vlak voor het intreden van den oorlogstoestand. Alhoewel daarna in behandeling genomen, moest deze om dringende redenen worden opgeschort, waaromtrent in het verloop dezer vergadering definitief zou worden beslist.

Zijn retrospectieve beschouwing samenvattend kwam de voorzitter tot de slotsom, dat de toekomstverwachtingen niet al te somber behoefden te zijn, eerder was er reden tot wat hij noemde een gerechtvaardigd optimisme. Eindigend bracht hij hulde aan de vele collega's voor de offers die zij ten bate van het Maatschappijwerk hadden gebracht en deed ook voor de naaste toekomst een beroep op hun toewijding aan de gemeenschappelijke zaak.

Onder de ingekomen stukken was een verzoek van den Centralen Raad voor Sociale Tandheelkunde om een financieele bijdrage ter zake van het onderzoek door den Voedingsraad naar den voe-

dings- en gezondheidstoestand der Nederlandsche bevolking. Volgens de toelichting van de bestuurstafel hield het gevraagde subsidie, waarin ook de andere vereenigingen bijdragen, verband met een gelijktijdig onderzoek naar den gebitsstoestand der in aanmerking komende personen. Dit onderzoek, hetwelk door een tandarts zal geschieden, was in het oorspronkelijk plan van den Voedingsraad buiten beschouwing gebleven en bijgevolg konden de financieele consequenties ook niet ten laste komen van het Rijk. Met het oog op het wetenschappelijk belang werd het nu wenschelijk geacht deze kosten te bestrijden uit bijdragen der tandheelkundige organisaties. Op eigen gezag had het H.B. een bedrag van f 500 toegestaan, waarmede de vergadering stilzwijgend accoord ging.

Aan de orde waren dan nadere mededeelingen en voorstellen van het H.B. omtrent de plannen tot reorganisatie der Mij. In den beschrijvingsbrief stond reeds te lezen dat de aanhangige voorstellen dienden te worden opgeschort en de voorzitter lichtte toe, dat omstandigheden buiten den wil van het H.B. daartoe hadden genoopt. Van de zijde der overheid, zoo verklaarde hij, was het vereenigingswezen in studie genomen, als gevolg waarvan maatregelen zijn te verwachten, die zich ook met de inwendige structuur zullen bezig houden. In afwachting daarvan was het niet wenschelijk om overhaast wijzigingen in te voeren, die wellicht niet in stand zouden kunnen blijven. Het was derhalve beter eerst af te wachten hoe de situatie zich ten deze zal ontwikkelen. Ook deelde hij mede, dat tengevolge van overheidsmaatregelen mutaties in bestuursfuncties zijn aangebracht, als gevolg waarvan o.m. de secretaris, die zooals hij zeide de Mij. vele jaren voortreffelijk had gediend, zijn taak heeft moeten neerleggen. Daar diens mandaat op de laatste jaarvergadering nog was vernieuwd stelde het H.B. voor S a l o m o n s gedurende dien termijn zijn toelage te doen behouden, welk voorstel door de vergadering met applaus werd bekrachtigd.

Ten aanzien van den nieuw te benoemen secretaris zou de salariering rekening dienen te houden met den omvang zijner bezigheden, welke vooral in de huidige omstandigheden niet bij voorbaat zijn vast te stellen. In verhouding tot den tijd, dien deze functionaris aan zijn werk zal moeten besteden, zal het D.B. de honoreering bepalen op een bedrag, blijvende binnen de grenzen, die in het reorganisatieplan zijn vastgelegd voor een vol bezetten ambtenaar, tevens leider van het bureau der Mij. De meerdere uitgaven, zoowel ten behoeve van het nieuwe secretariaat, als ook uit anderen hoofde, vereischten een versterking van de inkomsten,

hetgeen had geleid tot het voorstel om een crisis-toeslag op de contributie te heffen, waarvan het bedrag (op grond van een raming van den penningmeester) voorloopig was bepaald op f 6.— doch telken jare opnieuw zal worden vastgesteld. Een collectief abonnement op het Tijdschrift, hetwelk mede in de reorganisatie was voorzien, kon — naar op een vraag uit de vergadering werd medegedeeld — wegens het ver gevorderde tijdstip voor het loopende jaar niet meer ten uitvoer worden gelegd, in het najaar zal hieromtrent voor 1942 nader worden beslist.

Tegen deze voorstellen ontpopte zich eenige oppositie. *B e r t r a m* had bezwaar tegen het maximum-bedrag van het salaris, dat voor den secretaris was bepaald en meende, dat diens werkzaamheden met 6 mille voldoende waren gehonoreerd. De voorzitter daarentegen was van oordeel, dat van dezen functionaris niet kon worden verlangd dat hij zijn werk moest verrichten tegen een lagere uur beloning dan voor den ziekenfonds-tandarts was gefixeerd. Zoowel het applaus als de stemming over de verschillende voorstellen bewezen, dat de vergadering zich hiermede best kon vereenigen.

Thans was men gevorderd tot de voorziening in de vacatures van voorzitter en secretaris. Voor eerstgenoemde functie was door de afdelingen een zestal candidaten voorgedragen, wier namen op den beschrijvingsbrief prijkten. Van vijf dezer was echter de schriftelijke mededeeling ingekomen, dat zij niet bereid waren een eventueele benoeming te aanvaarden. Namens deze leden verklaarde thans *P a e s i*, dat het niet de bedoeling was om zich aan deze taak eventueel te onttrekken, maar dat zij allen overtuigd waren de baan vrij te moeten maken voor den eenige, die in het huidige tijdsgewricht het voorzitterschap naar behooren kon waarnemen omdat hij zoowel het vertrouwen genoot van alle leden alsook buiten de Mij. het gezag had, dat een voorzitter noodig heeft. Hij verzocht dan ook de aanwezigen „als één man” hun stem uit te brengen op *v a n H a s s e l t*.

Alvorens nu tot de stemming zou worden overgegaan, verkreeg deze het woord voor het afleggen van een verklaring. Mocht de verkiezing van een voorzitter, zoo zeide hij, in het algemeen een belangrijke zaak zijn, onder de huidige omstandigheden, nu schier dagelijks nieuwe gebeurtenissen, voorschriften en maatregelen van onoverzienbare consequenties voor een snelle beslissing plaatsnemen, was zij wel van bijzonder groot belang. Onder het tegenwoordige regime werd de voorzitter persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor alles wat de Mij. doet. Daarbij kwam, dat vele der oudste, ijverigste en bekwaamste medewerkers genoodzaakt zijn

geworden hun werkzaamheid te staken, zoodat het moeilijk, zoo niet onmogelijk was dit verlies te compenseeren. Hij vond het derhalve zeer begrijpelijk dat vele der candidaten, door de afdelingen gesteld, van hun candidatuur hadden afgezien. Ook hijzelf zou niets liever gedaan hebben, doch was bezweken voor den aandrang om zijn bezwaren achter te stellen bij de belangen der Mij. Maar alvorens zich aan een stemming te onderwerpen, wilde hij duidelijk verklaren, wat de leden van hem verwachten en niet verwachten konden. Al diende een voorzitter op de hoogte te zijn van alle te nemen maatregelen en de te volgen gedragslijn, waarvoor hij tegenover de buitenwereld persoonlijk verantwoordelijk was, zoo mocht men van hem niet vergen, dat hij in alle details zich zoo zou inwerken gelijk zijn voorganger dit had gedaan. Daarvoor diende voortaan het bureau, welks secretaris op de hoogte was van alles wat er administratief en in de commissies omgaat. Op dit bureau en op de deskundige commissies moest hij kunnen steunen. De leiding zou natuurlijk van den voorzitter uitgaan, maar hij waarschuwde bij voorbaat, dat deze wellicht meer remmend dan stuwend zou zijn, dit met het oog op spr.'s langjarige ervaringen met de tegenstanden en moeilijkheden, die buiten de Mij. overwonnen moesten worden. Mocht hij gekozen worden, dan nam hij de benoeming slechts aan tot minder bewogen tijden zouden aanbreken en dan nog op twee voorwaarden; in de eerste plaats een „overweldigende” meerderheid (zonder blanco-stemmen) om te weten of hij het vertrouwen der leden had en dus namens de georganiseerde tandheelkunde kon spreken voor wat betrof het optreden naar buiten en bij de overheid en voorts dat men hem in samenwerking met het D.B. een zekere autoritaire bevoegdheid zou verleenen zonder welke in de huidige omstandigheden besturen niet mogelijk was. Mocht een maatregel niet precies naar den zin der leden zijn, dan diende men te bedenken, dat hij deze genomen had omdat het niet anders kon en het welzijn van de leden der Mij. en van de professie zijn eenige richtsnoer was geweest.

Met deze woorden liet van Hasselt nu de beslissing aan de vergadering over. Maar zoover was het nog niet. Bertram was n.l. met de ontstane situatie niet tevreden en achtte de keuze uit een lijst met één candidaat een „onding”. Hij betreurde het besluit der overige voorgedragen personen om zich terug te trekken en hoopte, dat zij alsnog op hun besluit wilden terug komen. Zoo niet, dan beval hij een vrije stemming aan en mocht zulks (naar de voorzitter hem inlichtte) niet mogelijk zijn volgens de statuten, dan dienden zij te worden gewijzigd. Tegen deze oppositie kwam

Bakk er in het geweer; men moest, zoo betoogde hij, de situatie bezien in het licht van den tijd. Het nut van de zoeven bepleite verandering der statuten, vermocht hij niet in te zien, het zou ook niet verstandig zijn. De Mij. had op dit oogenblik niet behoefte aan een stuwende kracht, noodig om een organisatie op te bouwen, maar wel aan een man van „groot beleid, groote tact en groote wijsheid”. Daarom deed zij goed om onder deze omstandigheden de leiding toe te vertrouwen aan van Hasselt. Het daverende applaus deed verwachten, dat de uitslag der verkiezing zou beantwoorden aan de voorwaarde, door den eenigen candidaat gesteld en dus aanvaardde van Hasselt de benoeming.

Nu tot de verkiezing van een secretaris kon worden overgegaan, wilde Bertram zekerheid hebben of ook de tweede candidaat een eventueele benoeming zou aannemen. Spoorenberg gaf hierop te kennen „heel graag” in aanmerking te willen komen. Deze ontlokte wensch ging echter niet in vervulling; Brugman werd, zooals te verwachten viel, gekozen en nam de benoeming aan, waardoor de Mij. in het genot blijft van de veelzijdige kennis en de ervaring, door den scheidenden voorzitter met algeheele overgave en groote werkkraft in zijn zittingsperiode vergaard.

Alvorens den voorzittershamer over te reiken gedacht hij de verschillende commissies en de eereleden, die met zooveel toewijding en trouw het D.B. hadden ter zijde gestaan. Van zijn opvolger kon hij getuigen, dat de Mij. wist wat zij aan hem had; door zijn kwaliteiten van oud-voorzitter der Mij. en praeses van het Mondhygiënisch Congres en van de jongste Jubileum-viering was hij voor de leden „geen onbekende”. Wie mocht meenen dat er een kloof zou gapen tusschen den nieuwen voorzitter en de jongeren kon hij geruststellen, in weerwil van zijn veertig praktijkjaren en dank zij een jeugdig vuur en enthousiasme stond deze dichter bij de laatstgenoemde groep dan bij de oude garde. Op den steun van zijn naaste medewerkers kon hij rekenen en wanneer een autoritaire inslag van het voorzitterlijk beleid door de omstandigheden geboden was, dan zou men dit gaarne van hem verdragen. Zijn functie aanvaardend, betuigde van Hasselt zijn dank voor de steun hem toegezegd bij dit „honoraire hondenbaantje”. Het bestuur zou doorlopend op zijn qui vive moeten zijn, men had niet alleen met de leden doch ook met factoren te maken, die voorheen niet bestonden. Met het D.B. zou hij veel moeten samenwerken welks veelzijdige samenstelling een grondige kennis van de behoeften der groote stad zoowel als van de periferie waarborgde. Zijn voorganger wachtte thans een andere zij het

niet geheel nieuwe taak; met zijn deskundigheid op alle terreinen van het Mij.-leven behoefde hij „de lijn slechts door te trekken”. Door het contact met de overheid hoopte spr. in samenwerking met den secretaris, zoowel op sociaal gebied als ten bate van de onderwijshervorming iets te kunnen bereiken.

Van de rondvraag maakte de voorzitter gebruik om namens het Comité Noodfonds 1940, dank te betuigen aan alle tandartsen in het land, die, naar hij verklaarde, met ongekende gulheid den nood der voor het oorlogsgeweld getroffen collega's hebben geleefd. Het was de vraag of er een tweede beroep was, waarin naar verhouding zooveel was gedaan voor de vakbroeders. Ook praktijks-assistenten en patiënten hadden zich geroepen gevoeld om hun bijdrage te leveren voor dit doel. Hij memoreerde voorts de belangelooze hulp van den heeren Bruske en Cruq, de eerste voor de administratie, laatstgenoemde voor de controle op de leveranties door de dental depots, welker leiders eveneens hadden meegeholpen om de moeilijkheden der getroffen tandartsen te overwinnen. Met het oog op mogelijk nieuwe onheilen kon het Comité van haar bemoeiingen nog geen eindverslag in het Tijdschrift uitbrengen, vastgesteld kon alleen worden, dat de eerste nood gelenigd was.

Voor het overige maakt alleen van der Meulen van dit klassieke agendapunt nog gebruik om uiting te geven aan zijn bezwaren tegen de kliniektoestanden in de stad zijner inwoning. De secretaris zegde toe, dat het D.B. zijn aandacht zou schenken aan de bestaande overeenkomst.

Hiermede was de vergadering der Mij. geëindigd en de beurt aan het programma van de Vereeniging van Ned. Tandartsen. Het behoort niet tot de taak van schrijver dezès om ook daarvan verslag te doen; er moge derhalve worden volstaan met de vermelding, dat het wetenschappelijke gedeelte der bijeenkomst in hoofdzaak was gewijd aan de hard-infecties. De heer Dr. H. C. van Leeuwen, internist te Den Haag, behandelde het onderwerp van medisch specialistisch standpunt, terwijl collega Hut dit deed vanuit den gezichtshoek van den tandarts. Collega van den Berg zorgde voor afwisseling door zijn voordracht over een vereenvoudigde methode voor het prepareren van jacketkronen, toegelicht door projectie.